

Necròpolis de Gaià

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Entre el mas Prat i la Rectoria de Gaià, al nucli de Gaià
Emplaçament
Alçada: Carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), km. 5
480

Coordenades:

Latitud: 41.91647
Longitud: 1.92557
UTM Est (X): 410901
UTM Nord (Y): 4641060

Classificació

Número de fitxa 08090-181
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle IX-X
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Restes cobertes sota l'actual accés de l'edifici
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Gaià

Fitxes associades:

[El Prat](#)

[Església parroquial de Santa Maria de Gaià](#)

[Pedres amb gravats de la Rectoria de Gaià](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dc., 25/07/2018 - 02:00

Descripció

Necròpolis de tombes antropomòrfiques localitzada vora l'església parroquial de Gaià. Concretament, les tombes van sorgir en unes obres amb motiu de la rehabilitació del mas Prat, a la seva façana nord, molt a prop de la Rectoria i de l'església. Era l'any 2016 i el lloc va ser objecte d'una excavació arqueològica preventiva, dirigida per Tatiana Piza, en la qual es van identificar un total de setze tombes antropomòrfiques excavades a la roca. Estaven perfectament orientades amb el cap a l'oest i els peus a l'est. Les tombes estaven intactes i tenien unes grans lloses de pedra que les cobrien i que encaixaven en un rebaix fet al voltant del forat. En aquest sentit eren molt semblants a les tombes de la necròpolis de Sant Mateu de Bages, situada al subsol de la Rectoria.

A l'interior s'hi van localitzar restes humanes en molt bon estat, sense cap tipus d'aixovar. Quatre corresponien a adults, una a un jove de quinze anys i les onze restants eren infantils. A través del poc material arqueològic identificat i per la tipologia de les tombes es podrien datar entre els segles IX i XI. La necròpolis deuria estar associada a un temple preromànic situat on hi ha l'església actual, de manera es trobaria dins l'espai de la sagrera. D'altra banda, en una de les cases dels voltants es van identificar dos elements arquitectònics de pedra que formarien part d'aquest hipotètic temple, l'estètica dels quals recorda les esteles visigòtiques.

El mas Prat és objecte d'una reforma substancial per tal de crear-hi un centre d'interpretació dedicat al món rural tradicional. Les obres per adequar l'accés a aquest edifici van implicar la destrucció de les tombes, després que fossin excavades.

Observacions:

Informació facilitada per Tatiana Piza

Intervenció arqueològica que encara no disposa de fitxa de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de la Generalitat de Catalunya

Història

L'església parroquial de Gaià s'assenta a l'extrem d'un altiplà que, pel vessant de llevant, queda tallat format un pendent abrupte. Es tracta d'un punt força estratègic, al costat d'un antic camí i del turó de Santa Àgata, on hi ha les restes del castell de Gaià. Al costat de l'església fa uns anys s'hi va localitzar aquesta necròpolis de tombes antropomòrfiques excavades a la roca que es podrien datar entre els segles IX i XI. Ja hem dit que podria ser contemporània a una primera església preromànica.

Aquesta primera església preromànica, ja dedicada a Santa Maria, està documentada l'any 996, però no se n'ha identificat cap vestigi. Als segles XI-XII s'aixecà un nou temple, romànic, del qual en queden unes poques restes en un mur. Segons se'ns informa en les visites pastorals, tenia tres altars, el major dedicat a la Mare de Déu i els laterals a sant Pere i sant Jaume, i tindria un campanar de torre. En aquesta època l'església de Gaià tenia com a sufragànies les de Sant Miquel de Terradellas i Sant Esteve de Vilaramó. L'any 1375 hi ha documentada una sagrera al voltant de l'església de la qual, més endavant, se'n perd el rastre, de manera que només va quedar el mas Prat. En aquesta època el rector tenia tot un seguit de propietats dins de la parròquia que li pagaven censos i li aportaven unes bones rendes. Al segle XVII es decidí aixecar l'església nova, que és l'actual.

Bibliografia

BADIA, Josep M (2016). "Arquitectura" Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 177.

